

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه

تستی و تشریحی

✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس

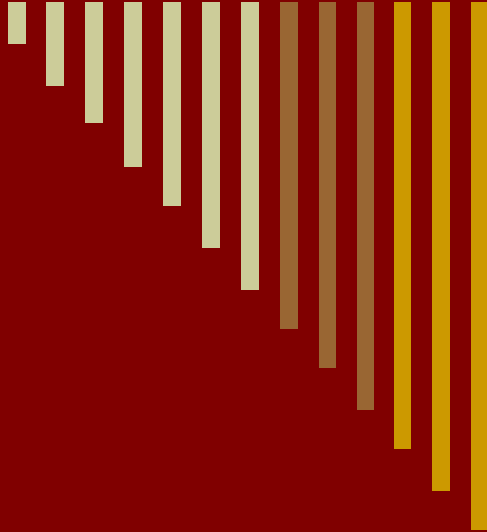
✓ برنامه امتحانات

✓ منابع و لیست دروس هر ترم

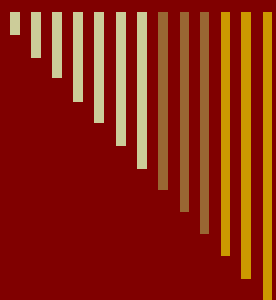
✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی

گروه زبان و ادبیات فارسی

عنوان اثر : انواع ادبي

مؤلف : دکتر سيروس شميسا

تعداد واحد : دو

تهیه کننده : دکتر نرگس محمدي بدر

اهداف كلي :

- آشنائي با انواع ادبي در دنيا
- بررسي استقلال يا ارتباط آثار ادبي با
يکديگر و طبقه بندي آثار
- کوشش در راه درک ارتباط آثار ادبي و
دگرگوني هاي تاريخي آن

هدف هاي رفتاري:

- درك موضوع اصلي انواع ادبي
- شناخت انواع ادبي در نزد قدماي
غرب
- نحوه ي تقسيم انواع ادبي در دنيا
- بررسي انواع ادبي از نظر سبك

انواع ادبي

- در ردیف سبک شناسي و نقد ادبي و يکي از اقسام جديد علوم ادبي است.
- موضوع اصلي آن طبقه بندي کردن آثار ادبي از نظر ماده و صورت در گروه هاي مشخص و محدود است.

حماسه

□ در لغت به معنی دلاوری و شجاعت است.

□ از قدیمی ترین انواع ادبی است

□ تاریخ قبل از دوران تاریخی است

حماسه

□ گزارشي است از اوضاع روزگاران
نخست و تاريخ صدر جهان و روزگار
مردمان نخستين را ترسيم مي کند.

حماسه

□ حماسه هر ملت بیان کننده آرمان های
آن ملت است .

انواع حماسه

□ بر حسب قدمت:

□ حماسه سنتی یا نخستین یا شفاهی:

این حماسه ها در رزم های قدیم شکل گرفته است: ایللیاد و ادیسه، شاهنامه فردوسی

انواع حماسه

□ حماسه تاریخی یا مکتوب:

در این حماسه ها شاعر موضوعی را
ابداع می کند یا آزادانه از موضوعات
قدیمی سود می جوید اما معیار حماسه
را رعایت می کند: آنه ایید ویرژیل

انواع حماسه

□ حماسه های متأخر:

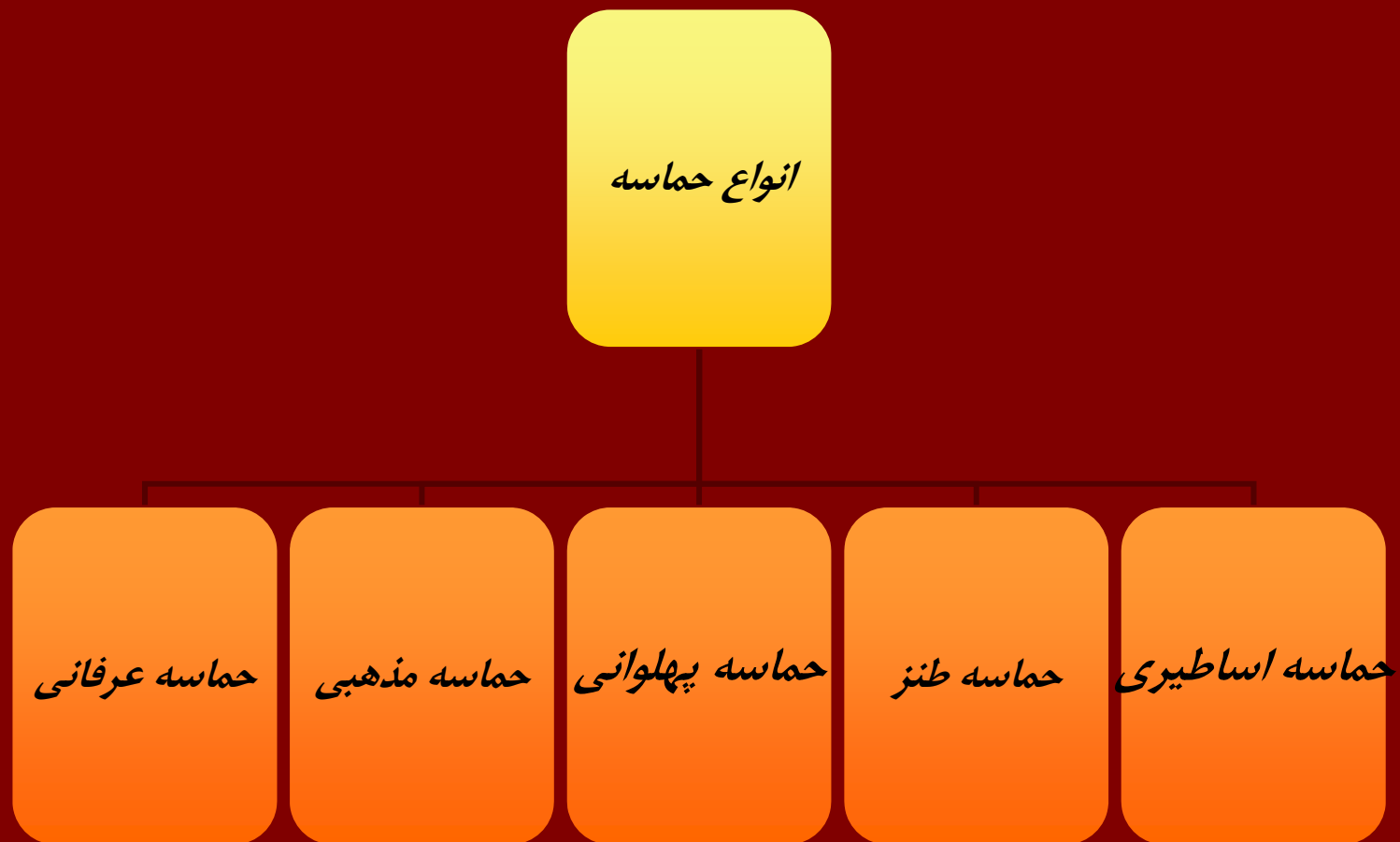
از روی حماسه های مثنوی ساخته می شود: رستم و سهراب ، که متیو آرنولد بر اساس رستم و سهراب شاهنامه ساخته است .

انواع حماسه بر حسب موضوع:

- حماسه اساطيري
- حماسه پهلواني
- حماسه ديني يا عرفاني
- حماسه ديني يا مذهبي
- حماسه طنز

انواع حماسه بر حسب موضوع

حماسه اساطيري

□ قديمي ترين نوع حماسه است، اين نوع حماسه مربوط به دوران ماقبل تاريخ است و بر مبناي اساطير ساخته شد است مثال: حماسه سومري گيلگمش و بخش اول شاهنامه فردوسي

انواع حماسه

□ حماسه پهلواني : ممکن است جنبه اساطیری داشته باشد مثل زندگی رستم در شاهنامه و ممکن است جنبه تاریخی داشته باشد مثال: ظفر نامه حمد الله مستوفی

انواع حماسه

□ حماسه دینی یا مذهبی : که قهرمان آن یکی از رجال مذهبی است مثال :
کمدي الهي دانته.

انواع حماسه

□ حماسه دینی یا عرفانی: در این حماسه
قهرمان بعد از شکست دادن دیو نفس
به پیروزی که جاودانگی از طریق فنا
فی الله است دست می یابد مثال:
حماسه حلاج در تذکره اولیا .

انواع حماسه

□ حماسه طنز: از زندگی روزمره ابعاد حماسی آن را استخراج کنیم و به خود نشان دهیم که چگونه با کراوات و چکمه های واکس زده ، شاعرانه زندگی می کنیم و بزرگیم، این نوع حماسه در ادبیات فارسی چندان مرسوم نیست .

حماسه هاي معروف جهان

□ ادبيات سانسکریت : مهابهاراتا و

راما يا نا

□ ادبيات يوناني: ايلياد و اوديسه

□ ادبيات رومي: آنه بید

حماسه هاي معروف جهان

□ ادبيات فارسي: شاهنامه

بخش اساطيري از زمان كيومرث تا
فريدون است ،

بخش پهلواني از زمان كاوه تا قتل رستم
است

حماسه هاي معروف جهان

□ ادبيات ارو پا يي: حماسه معروف
فرانسه سرود رولان، قديمي ترين
حماسه انگليسي بيولوف و بهشت
گمشده، حماسه آلماني سرود نيبلو گن
، و حماسه ايتاليائي رهايي اورشليم و
كمدي الهي

عالي ترين و اصيل ترين انواع حماسه

□ حماسه هاي اساطيري

□ پهلواني

اسطوره

□ اقوام قدیم از اسطوره دو نوع تلقی داشته اند: از طرفی آن را افسانه و دروغ

□ از طرف دیگر آن را حقیقت و تاریخ دانسته اند.

اسطوره

□ پس در اسطوره در حقیقت ژرف
ساخت حقیقت و روساخت افسانه است.

رویین تن

- کسی است که هیچ حربه ای بر او اثر نمی کند اما، يك جای بدن او رویینه نیست یعنی، يك نقطه ضعف دارد.
- نقطه ضعف آشیل پاشنه پای اوست

رویین تتي

□ نقطه ضعف زگفرید بین دو شانه او
بود

□ در مورد بالدر تمام عناصر سو گند
خورده بودند که به او آسیب نرسانند
جز گیاهی حقر به نام دبق .

صور اساطيري

□ به صورت مثالي كهن يا الگو هم ترجمه شده است.

□ الگو هاي از پيش تعيين شده فطري و ذاتي ، در انسان وجود دارد.

صور اساطيري

□ مضمون مرك و تولد دوباره را معمولاً
ارکي تا يپ ها گفته اند و آن را وجه
شبه گردش فصول با گردش زندگي
انسان دانسته اند.

مختصات حماسه

□ اثر حماسي متضمن جنگاوري ،

بهادر ي است

□ در حماسه حيوانات نقش بزرگي
دارند

□ قهرمان حماسه جانور مهيبي را به
قتل مي رساند

مختصات حماسه

□ در حماسه با گیاهان عجیبی که
خواص جادویی دارند مواجهیم .

مختصات حماسه

□ نیروهای متافیزیکی در حماسه نقش دارند و قهرمان با خدایان مربوط است و با او سخن می گوید.

مختصات حماسه

□ قهرمان حماسي موجودي ما ورا
طبيعي است

□ گاهي گروهی از خدایان طرفدار يك
قهرمان و گروهی طرفدار قهرمان
دیگرند.

مختصات حماسه

□ ایزد بانوویی عاشق قهرمان حماسه
است اما قهرمان به عشق او وقعی نمی
نهد .

□ قهرمان داستان، قهرماني قومي و
نژادي و ملي است .

مختصات حماسه

□ در حماسه معمولاً با صحنه هایی از
پیشگویی مواجهیم

□ حماسه دارای معنایی جدي و الفاظي
سنگین و فاخر است

مختصات حماسه

□ قلمرو قهرمان حماسه همه آفاق
است

□ اعمال قهرمان حماسه خارق العاده و
غیر طبیعی است

مختصات حماسه

□ قهرمان حماسه در هر بخش از
زندگی خود با يك ضد قهرمان مواجه
است.

□ قهرمان حماسه به سفر هاي مخاطره
آمیز مي رود.

مختصات حماسه

□ قهرمان حماسه اعمال بزرگي را انجام مي دهد که اهميت ملي يا حکمي دارد .

□ جنک تن به تن انواع فنون فني آزموده مي شود و از اقسام سلاح استفاده مي شود .

مختصات حماسه

□ در حماسه سخن از دیوان و غولان و جادوان می رود .

□ در برخی از حماسه ها شاعر با یکی از الهه گان شعر تماس می یابد و از او سوال می کند و جواب الهه بدان سوال حماسی آغاز می شود .

مختصات حماسه

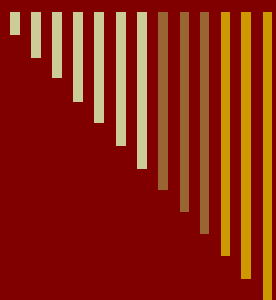
□ حماسه داراي معنایي جدي و الفاظي
سنگين و فاخر است

□ در حماسه با عينيت و اقتدار و سادگي
و عظمت مواجهيم .

گیل گمش

□ قدیمی ترین حماسه ای که امروز
در دست است حماسه سومری گیل
گمش است که در حدود سه هزار سال
قبل از میلاد پدید آمد.

ایلیاد

□ دومین حماسه کهن جهان
ایلیاد و اودیسه هومر است

مختصات حماسه

- سبكي فاخر و جزيل است كه بايد در آن عظمت هم از نظر لفظ و هم از نظر معني چشم گير باشد
- يكي از مختصات سبك حماسي وجود اغراق است

مختصات حماسه

□ کاربرد فراوان اشیا حماسی : بوق
وکوس، دشت، کوه، خود، گبر، پولاد،
گرز، خون، نعره و... .

□ دیگر سوال و جواب های حماسی
است که همان رجز خوانی است.

سه نکته در سبك حماسه

□ بدیع: چون حماسه متضمن خبر
بزرگی است احتیاج به شاخ و
برگ و صنایع بدیعی ندارد

□ قهرمان حماسه: در حماسه يك نکته
این است که قهرمان باید ملی باشد

سه نکته در سبک حماسه

□ اغراق: اغراق در حماسه جزو ذات شعر است نه يك صفت بدیعی.

قهرمان حماسه

□ در حماسه يك نکته اين است كه
قهرمان بايد ملي باشد

□ اسکندر نامه نظامي از نظر ادبي اثري
بسيار والاست اما نظامي اسکندر يك غير
ايراني را قهرمان داستان کرده ست و از
اين روست كه اثر او با همه والايي ،
رواجي نيافته است .

حماسه عرفاني

□ قهرمان با پهلواني است که در آرزوي
جاودانگي است.

□ دشمن او ديوي است به نام نفس

ادب غنائي

□ در اصل اشعاري است كه احساسات و
عواطف شخصي را مطرح كند.

منشاء ادب غنایی

- مهمترین نوع ادبیات فارسی غنا است
- مهمترین فرق بین حماسه و غنا در نگرش بیرونی و درونی آن است

منشاء ادب غنایی

□ ادبیات غنایی نگاه درونی شاعر به جهان است

□ بیان احساسات و عواطف شخصی

منشاء ادب غنایی

□ اشعار عاشقانه

□ ادب غنایی مربوط به دوره هایی است که بعد از شکل گرفتن اجتماعات و شهر ها و پیدا شدن نظام ها و رسیدن به فردیت بشر خود را در تضاد با اجتماع و قوانین یافته است و احساس تنهایی کرده است .

ادبیات غنایی داستانی

□ شعر غنایی در تعریف ارو پاییان کوتاه
و غیر روایی است و اگر بلند باشد به
آن شعر غنایی نمایشی گویند.

ادبیات غنایی داستانی

□ از آنجا که در ایران هنر نمایشی رواج نداشته است شعر های غنایی بلند ما جنبه داستانی دارد و در همه موارد به جای نمایشی می توان داستانی گفت.

سبك غنا

□ يك معني غنا اشعاري است و بيان
احساس و عواطف مي كند و معني
د يگراشعار عاشقانه است

غزل فارسی در سبک عراقی

□ زبان ادب غنایی ما سرشار از صناعات بدیعی و تشبیه و استعاره و مجاز است .

□ لغات نسبت به سبک خراسانی نرم تر و تراش خورده تر است .

□ درصد لغات عربی زیاد تر است.

غزل فارسي در سبك عراقی

□ از نظر فكري ، مسایل درونی مطرح می شود

□ شعر غم گراست نه شادی گرا ، و عشق گرا است نه عقل گرا .

□ از نظر ادبی بیشتر متمایل به قالب غزل و مثنوی و رباعی است .

ادبیات نمایشی

□ ارسطو یکی از انواع مهم ادبی را ادبیات دراماتیک می داند.

□ ادب دراماتیک یا نمایشی در یونان باستان و روم رواج بسیار داشت.

ادبیات نمایشی

□ در میدان های شهر نمایشنامه اجرا می کردند و مردم به دور باز یگران حلقه می زدند.

□ برخی از نمایش نامه ها جنبه سیاسی و اجتماعی داشت و باعث حرکت هایی در مردم می شد.

ادبیات نمایشی

□ در ایران بیش از همه ظاهراً
نمایشنامه وجود داشت .

□ در دربار سلوکیان و شاید پارتیان هم
گاهی نمایشنامه های یونانی اجرا می
شده است .

ادبیات نمایشی

□ در ایران پس از اسلام نمایشنامه
نداشته ایم مگر این که تعزیه را نوعی
نمایش فرض کنیم یا نقالی و شبیه
خوانی و امثال آن را در حکم نمایشنامه
بگیریم .

ادبیات نمایشی

□ ارسطو ادب دراماتیک را به دو نوع تراژدی و کمدی تقسیم کرده است و ما هم اگر جنبه نمایشی را در نظر بگیریم در ادبیات خود و نوع تراژدی و کمدی تقسیم کنیم.

تراژدي يا غمنامه

□ تراژدي نمايش اعمال مهم و جدي
است که در مجموع به ضرر قهرمان
اصلي تمام مي شوند يعني ، هسته
داستانی جدي به يك فاجعه منتهي مي
شود .

تراژدي يا غمنامه

□ ارسطو در فن شعر در تعريف تراژدي مي نويسد: تراژدي تقليد و محاكات است تا شفقت و هراس را برانگيزد تا سبب تطهير و تركيه نفس از اين عواطف و انفعالات گردد.

کارتاسیس

□ سبک شد گی: بعد از دیدن تراژدی از
این که خود دچار چنان سر نوشت
فجیعی نشده است احساس سبکی
می کند

تراژدي يا غمنامه

□ تراژدي هاي شکسپير و اصولاً غالب
تراژدي هاي دوره ي اليزابت با معيار
هاي ارسطويي منطبق نيست و نمونه
آن “تاجر ونيزي” شکسپير است

تراژدي يا غمنامه

□ در غرب تا پايان قرن هفدهم غالب

تراژدي ها به شعر بودند

□ امروزه تراژدی معمولاً به نثر است و

اين كه قهرمان آن از طبقه عادي

اجتماع باشد بسيار عادي است.

پیش گوئی

□ یکی از مشخصات تراژدی احتوای آن
بر پیشگویی و پیش بینی است، در
داستان رستم و اسفندیار عمل
پیشگویی بر عهده جاماسب است

تفاوت تراژدي و حماسه

□ حماسه همواره وزن واحدی دارد .

□ تراژدي کوتاه است در صورتي که
حماسه از حيث زمان محدود نیست .

تفاوت تراژدي و حماسه

- حماسه بلند تر از تراژدي است.
- يك فرق مهم بين حماسه و تراژدي كه در فن شعر به آن تصريح نكرده است وضع قهرمان است ، در تراژدي حتما كاتاسروف يعني ، فاجعه هست كه قهرمان را به تيره بختي مي كشاند.

تفاوت تراژدي و حماسه

- تراژدي جنبه نمايشي دارد
- در تراژدي نويسنده از قبل موضوع را مي داند.
- در تراژدي جبر و سرنوشت و ترس و ترحم است.

تفاوت تراژدي و حماسه

□ در داستان اندیشه هاي فردي
قهرمانان مطرح مي شود.

□ تراژدي جنبه ي کلي دارد.

تفاوت تراژدي و حماسه

□ حتما باید انساني والا بر اثر اشتباهي
كه گاه بسيار كوچك است تيره بخت
شود .

□ چنین طرحي در داستان اجباري نيست

تفاوت تراژدي و حماسه

□ شخصیت ها در داستان می توانند تغییر کنند.

□ حال آنکه در تراژدی قهرمان تغییر نمی کند.

کمدی یا شادی نامه

□ نوع دوم ادبیات درماتیک، کمدی است

□ کمدی اثری است که در آن مواد و مصالح به نحوی تنظیم شده باشند که توجه بیننده را جلب کنند و باعث سرگرمی شوند.

کمدی یا شادی نامه

□ منتقدان فرنگی کمدی را به چند قسم تقسیم کرده اند:

□ کمدی دراماتیک: مشتمل بر حوادث عشقی زنی است که قهرمان نمایش است. این عشق علی رغم همه مشکلات به شاد کامی می انجامد.

کمدي يا شادي نامه

□ کمدي طنز : در اين نوع نمايش کمدي ، کساني که قوانين اخلاقي و اجتماعي را زير با مي گذارند مورد تمسخر واقع مي شوند و نويسنده از بي نظمي هاي اجتماعي انتقاد مي کند .

کمدي يا شادي نامه

□ کمدي رفتار : در اين نوع کمدي از
اعمال زشت توطئه هاي طبقه اشراف
وبزرگ زادگان سخن مي رود .

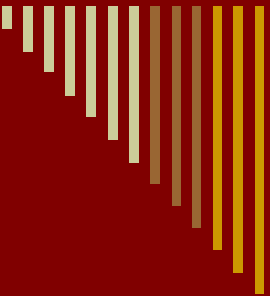
کمدی یا شادی نامه

□ تعریف فارس: اثری است که خواننده از صمیم دل به آن می خندد، شخصیت های بزرگ شده یا کوچک شده در موقعیت های خنده آوری قرار می گیرند

کمدي يا شادي نامه

□ کمدي اخلاط اربعه :

در کتب از انواع د یگر ي هم سخن رفته
است ، عدم تعادل يکي از اخلاط از قبيل
سودا، بلغم ، ... قهرمان را د چا ر يکي
از امراض کند.

انواع كمدي

□ اصطلاح تنوع وتسكين طرح سخن ها
وصحنه هاي شوخي وشادي در يك اثر
جدي تراژيك است.

داستان

□ اثری است روایی به نثر که مبتنی بر
جعل باشد، اگر دراز باشد به نام نوول
و اگر کوتاه باشد به آن داستان کوتاه
می گویند.

داستان

□ داستان در معنی امروزیش در اروپا
بعد از سروانتس و رابله پدید آمد ،
یعنی تقریباً از قرن هیجدهم به بعد ،
بعد از شکست فنودالیزم و بر روی کار
آمدن طبقه بورژوا.

انواع رمان از نظر ساخت

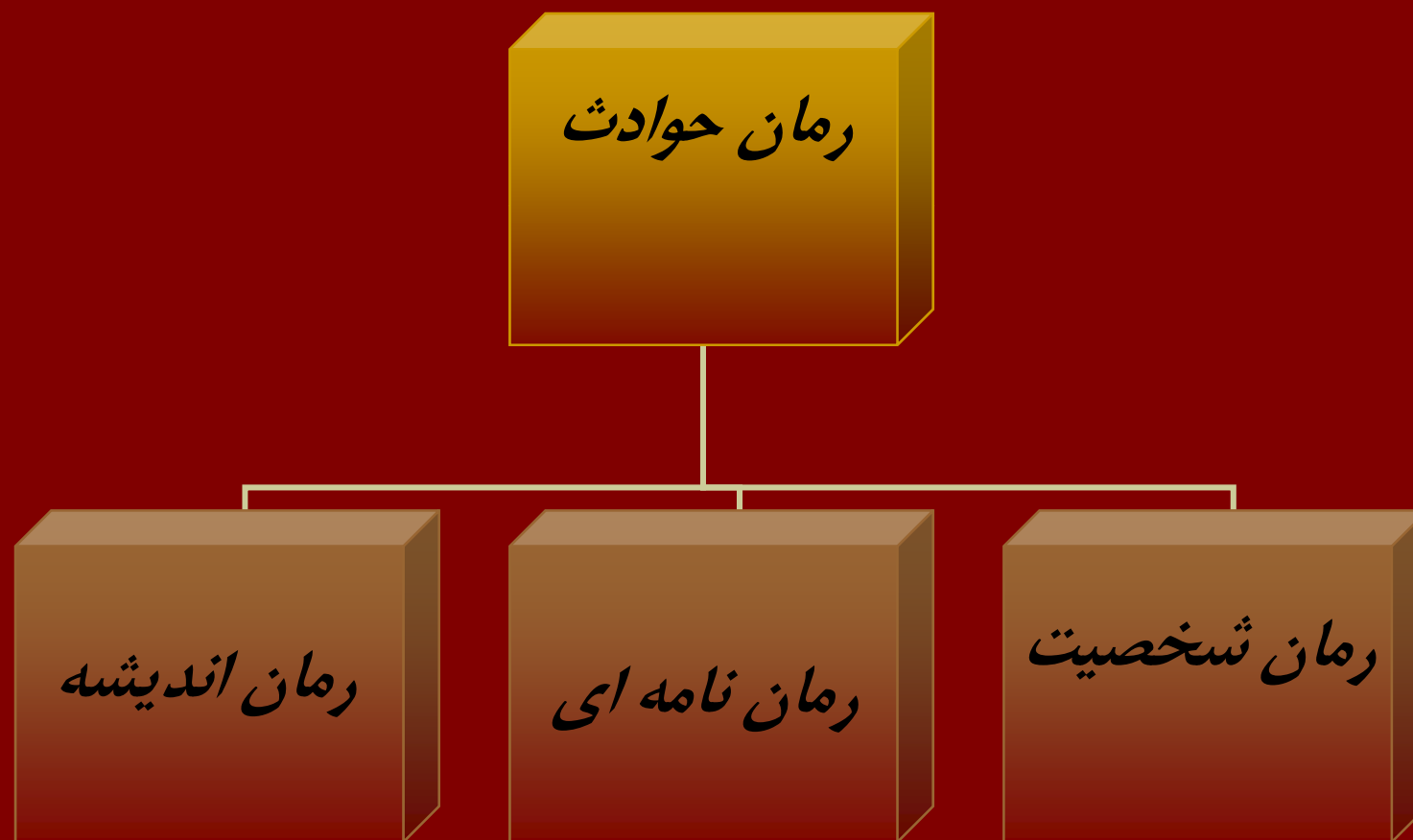
□ رمان حوادث

□ رمان شخصیت

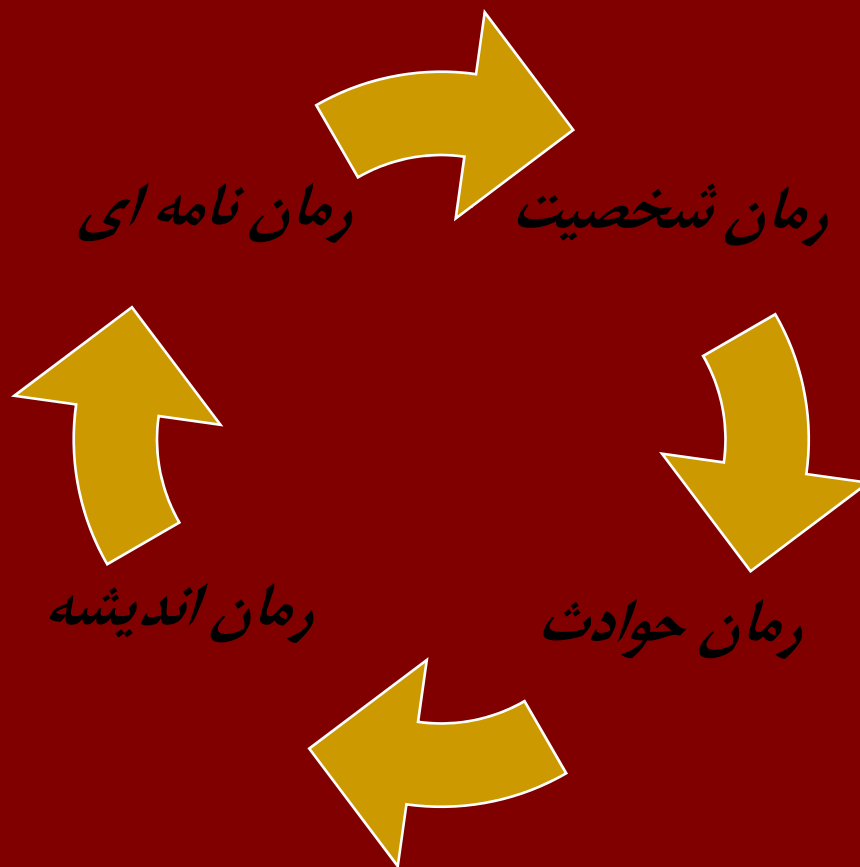
□ رمان نامه ای

□ رمان اندیشه

انواع رمان از نظر ساخت

انواع رمان از نظر ساخت

انواع رمان از نظر موضوع

- نوول شکل گيري يا نوول تعليم و تربيت
- نوول اجتماعي

انواع رمان از نظر موضوع

□ ناول تاریخی

□ ناول محلی

□ ناول روانی

انواع رمان از نظر پلات

- هسته داستانی:
- داستان ها هم انواع مختلف دارند:
- تراژدی
- کمدی
- طنز
- عاشقانه

عناصر داستان

□ تجربه

□ جدال

□ حادثه

□ داستان

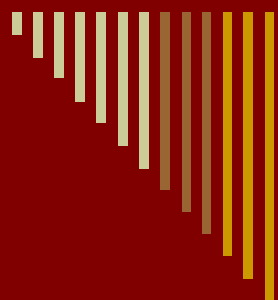
عناصر داستان

□ راوي داستان يا زاويه ديد

□ هسته داستان

□ شخصيت

□ زمينه

عناصر داستان

□ فضا و جو

□ لحن

□ الگو

هسته داستان

□ زرین کوب آن را افسانه مضمون
تعبیر کرده است.

□ برخی از محققان عصر ما آن را طرح
وتوطئه خوانده اند.

هسته داستان

□ به نظر مي توان به آن نير نگيا طرح
يا هسته داستان گفت .

□ به توالي منظم اعمال يك اثر روايي كه
نظم و ترتيب آن ها باعث ايجاد اثر
هنري شده است .

جریان سیال ذهنی

□ در این شیوه روایت، همه، طیف های
روحي و جریانات ذهني قهرمان داستان
در داستان مطرح مي شود و تفكرات و
دریافت ها از جنبه های آگاهی و نیمه
آگاهی، سیلان خاطرات و احساسات و حتي
تداعي معاني های بي پایان در داستان
منعكس مي شود .

داستان کوتاه

□ روایتی است به نثر که چندان بلند نباشد.

□ داستان کوتاه باید کوتاه باشد ولی این کوتاهی حد مشخصی ندارد.

داستان کوتاه

□ همه جزییات آن باید پیرامون يك موضوع باشد و يك اثر را القا کند، يك اثر واحد را.

□ در داستان کوتاه تعداد شخصیت ها محدود است

داستان کوتاه

□ فضاي کافي براي تجزيه و تحليل
هاي مفصل وجود ندارد.

□ معمولاً نمي توان در آن تحول و تکامل
دقيق اوضاع و احوال اجتماعي را آن
طور که در نوول مي بينيم بررسي کرد.

داستان در ایران

□ داستان و داستان کوتاه به سبک غربی
در ایران سابقه چندانی ندارد و بعد از
مشروطیت پا گرفته است.

داستان در ایران

□ نخستین بار به طور جدی جمالزاده با
نگرش یکی بود یکی نبود و بعد از
صادق هدایت داستان کوتاه را به سبک
فرنگی در این رواج داد.

داستان در ایران

□ داستان نویسی در ایران زمینه یی
بسیار گسترده و مهم داشته است
و سابقه آن به ایران پیش از اسلام می
رسد.

داستان در ایران

□ هر چند در دوره ساسانیان داستان
های منثورې در دست است اما سنت
داستان نویسی بعد از اسلام به ظاهر
مستقل است.

داستان در ایران

□ این داستان ها معمولاً منظومند
و داستان پردازان معروف ایران شاعر
بوده اند و اعتقاد بر این بود که وزن و
قافیه داستان را شیرین تر و هنری تر
می کند.

داستان در ایران

□ در این جا به چند نمونه کهن داستانی
به ترتیب زمانی اشاره می شود:

□ وامق و عذرا

□ ورقه و گلشاه

داستان در ایران

□ ویس و رامین

□ خسرو و شیرین

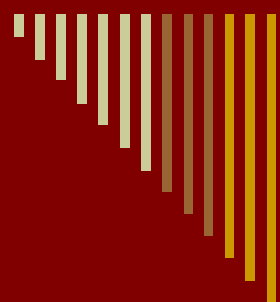
□ منطق الطیر

ملاحظاتى در باب داستان هاى سنتى ايران

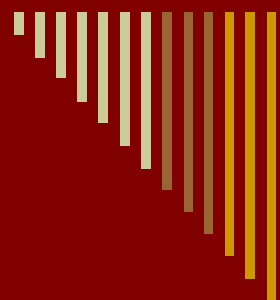
□ داستان هاى بلند از نظر ساختار فرقى
با حکايت ندارند .

□ هدف از قصه بيان اندیشه اى عرفانى
يا اخلاقى است .

ملاحظاتى در باب داستان هاى سنتى ايران

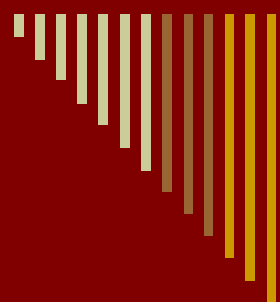
□ شخصيت هاى قصه با سبك امروزي
متفاوت است قهرمانان يا بسيار خوب يا
بسيار بد هستند .

ملاحظاتى در باب داستان هاى سنتى ايران

□ زبان همه ي پرسوناژ ها يكسان و در
هر شرايطى به يك گونه است .

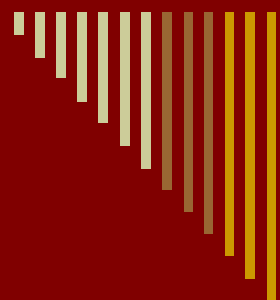
□ نويسندگان بيشتر به اوصاف خارجى
اشخاص قصه توجه دارند تا جزييات
حالات درونى .

ملاحظاتى در باب داستان هاى سنتى ايران

□ داستان معمولاً روايتى جديد از يك
قصه قبلى است.

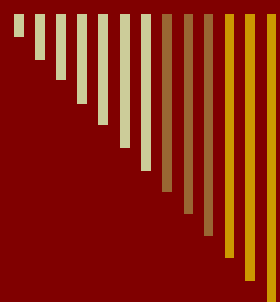
□ معمولاً پلات ندارد يا پلات ساده است

ملاحظات در باب داستان های سنتی ایران

□ در داستان های منظوم ، داستان بهانه
ای برای هنر نمایی شعری است .

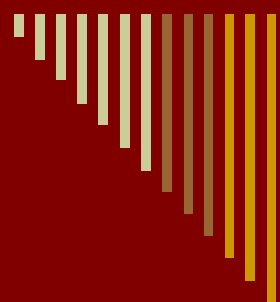
□ داستان دارای عناوینی است که
خواننده به وسیله آن داستان را درک
می کند .

ملاحظات در باب داستان های سنتی ایران

□ داستان مدور است و سر نوشت هر
کدام از افراد معلوم است.

□ گاهی صحنه های داستان به مثابه
پرده نقاشی یا صفحه مینیاتور مسطح
است.

ملاحظات در باب داستان های سنتی ایران

□ برخی از داستان ها مبنی بر قرینه
است . مثال : رستم و سهراب

□ داستان ها معمولاً علت و معلولی
نیستند .

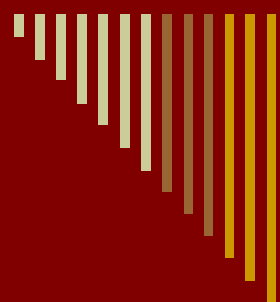

ساخت حکایت

□ قسمت اعظم حکایات فارسی منشور و منظوم است و جنبه ی ادب تعلیمی دارد.

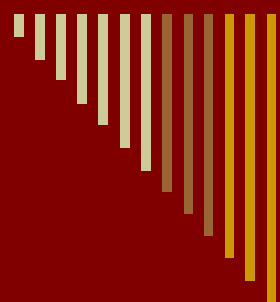
ساخت حکایت

□ راوي داستان را نقل مي کند و بعد از آن نتیجه يي حکمي ، عرفاني ، اخلاقي مي گيرد و در حقيقت طرح داستان صرفاً براي کسب آن نتیجه است .

انواع داستان هاي ايراني از نظر موضوع

- عاشقانه، مثال : ليلى و مجنون
- عرفاني، مثال : منطق الطير
- حماسي و پهلواني، مثال : اسكندر
نامه

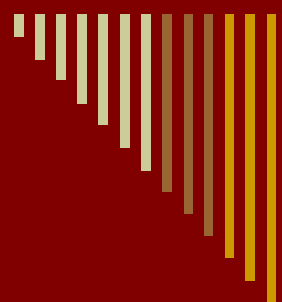

انواع داستان های ایرانی از نظر موضوع

□ دینی ، مثال : ابو مسلم خراسانی

□ تراژیک ، مثال : رستم و اسفندیار

□ طنز ، مثال : حکایت های عبید

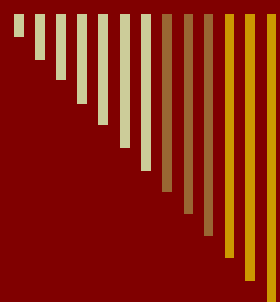

انواع داستان های ایرانی از نظر موضوع

□ تعلیمی ، مثال : حکایت های بوستان

□ فلسفی ، مثال : حی ابن یقظان

□ رمزی ، مثال : گنبد سیاه در هفت پیکر

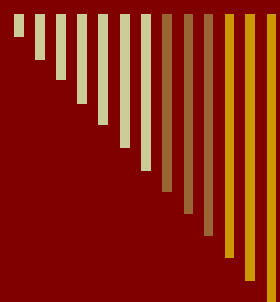

انواع داستان های ایرانی از نظر موضوع

□ داستان های واقعی ، مثال : اسرار
التوحید

□ قرآنی ، مثال : داستان های قصص الانبیا

□ مقامه ، مثال : مقامات حمیدی

انواع داستان های ایرانی از نظر موضوع

- وهمی و جادویی ، مثال : حکایات در
مورد جن و پری
- سرگرم کننده ، مثال : سند باد نامه
- تمثیلی ، مثال : کلبله و دمنه

عناصر قصه هاي ايراني

□ در قصه هاي ايراني در مواردی موارد زیر به چشم می خورد:

□ دایه یی که در بین عاشق و معشوق به صورت پنهانی ارتباط ایجاد می کند : ویس و رامین

عناصر قصه هاي ايراني

□ گوري که رمز مرگ و نابودي و
جادو و مخاطرات است و قهرمان با
آن معشوق را مي يابد .

عناصر قصه هاي ايراني

□ صحنه هايي از بزم دختران در صحرا
: خسرو و شیرين

□ درويشي يا جوانمردي به قهرمان كمك
مي كند گاهي به جاي درويش يكي از
اوليا الله يا پيغمبر (ورقه و گلشاه)

مرثیه

□ جزو ادبیات غنایی است

□ مرثیه در ادب فارسی سابقه کهن دارد
و در نخستین دیوان شعر فارسی یعنی،
دیوان رودکی دیده می شود و هم
امروز هم در آثار شاعران معاصر دیده
می شود : احمد شاملو

مرثیه

□ ممکن است مرثیه در مرگ کسی نباشد، بلکه در فوت ارزش ها و گذشت ایام جوانی و شاد کامی یا عظمت باشد مانند : مرثیه سعدی در خرابی بغداد به دست مغولان.

مرثیه

□ مرثیه ممکن است به هر قالبی باشد:
قصیده و قطعه و ترجیع بند و ترکیب
بند و گاهی هم غزل و رباعی و مثنوی

رثا در نثر

□ هر چند که بیشتر مرثیاتی که ما منظوم است
اما قطعات رثایی در نثر نیز نمونه های
متعددی دارد مانند: التوسل الی ترسل

مفاخره

□ از فروع حماسه است

□ در حماسه معمولاً پهلوانان در مفاخره
به صورت مستقل هم وجود دارد و آن
شعري است که شاعر به وصف کمالات
و فضایل خود می پردازد: مفاخرات
متعدد خاقانی

مناظره

□ ژرف ساخت مناظره هم حماسي است
زيرا در آن بين دو چيز بر سر برتري و
فضيلت خود برد يگري نزاع واختلاف
لفظي در مي گيرد هر يك با استدلالاتي
خود را برد ييري ترجيح مي نهد ويكي
مغلوب مي شود.

قالب شعري

□ مناظره قصیده یا قطعه است

□ مناظره گاهی به صورت نثر است

□ در گلستان جدال سعدی با مدعی نمونه
یک مناظره منشور است

سوال و جواب

□ قبل از اسلام در ادبیات ما سابقه داشته است.

□ در منظومه درخت آسوریک از این مورد دیده می شود.

شهر آشوب

- شهر آشوب از فروع هجو است .
- شعري است كه در هجو يك شهر و نكوهش از مردم آنجا باشد و ممكن است در ضمن آن از اصناف و صاحبان حرف آن شهر سخن رود .

شهر آشوب

□ قدیمی ترین شهر آشوب از مسعود
سعد سلمان است .

□ رواج عمده شهر آشوب در دوران
صفوی بوده است .

یاد آوری

□ که برخی آن را نقضیه و برخی نظیره طنز آمیز خوانده اند.

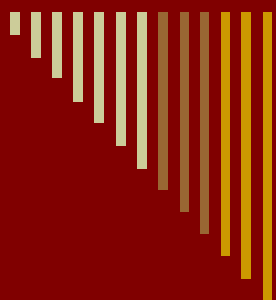
□ شعری است که به تقلید شعر دیگر گفته باشند اما مبتنی بر طنز و هزل باشد.

یاد آوری

□ از نمونه های متاخر ادیب کرمانی
است

□ در مصطلحات غربی وقتی است که
فرم حفظ شود عوض شود .

نمونه پارودي

□ نیما در شعر در اندوهناك شب

حبسیه

□ حبسیه از فروع ادب غنایی است و در آن شاعر اندوه ورنج خود را از زندان توصیف می کند.

حبسیه

□ نخستین و بیشترین حبسیه ها در دیوان مسعود سلمان دیده می شود.

□ ملك الشعرا نیز چند حبسیه سروده است.

طنز و هزل و مطایبه

- طنز از اقسام هجو است
- در طنز معمولاً مقاصد اصلاح طلبانه و اجتماعی مطرح است.

طنز و هزل و مطایبه

□ طنز کاستن از کسی یا چیزی است به نحوی که باعث خنده و سرگرمی و تحقیر شود .

□ در کمدی خنده به خاطر خنده مطرح است اما در طنز خنده برای استهزا کردن است، یعنی وسیله است نه هدف .

طنز و هزل و مطایبه

□ آثار عبید زاکانی در این زمینه
مشهور است و هم چنین طنز سعدی و
حافظ

□ در طنز مستقیم دو نوع اثر معروف
است که از اسم طنز نویسان معروف
رومی “هوراس” و “جونال” گرفته
شده است.

طنز و هزل و مطایبه

□ در طنز مستقیم ، قهرمانان اثر،
خودشان و عقاید شان را به مسخره
می گیرند و گاهی نویسنده با تفسیر
های خود و با سبکی روایی جریانات را
مسخره تر نشان می دهد.

طنز و هزل و مطایبه

□ در ادبیات فارسی طنز هم به شعر است
و هم به نثر

□ بزرگترین طنزنویس قدیم ما عبید
زاکانی است

□ علی اکبر دهخدا صاحب چرند و پرند

□ ایرج میرزا

مناجات

□ به هر حال ماهیت مناجات غنایی است
و در آن معمولاً با خداوند راز و نیاز
می کنند.

□ در ادبیات فارسی بیشتر منشور است.

□ معادل مناجات در ادب فرنگی هیم
است: مزامیر داود

ادبیات تعلیمی

□ اثر ادب تعلیمی اثری است که دانش از معرفت بشری را تشریح کند یا يك مسأله اخلاقی ، مذهبی ، فلسفی را به شكل ادبی عرضه دارد .

تمثیل

□ روایتی است که در آن عوامل و گاهی
زمینه اثر نه تنها به خاطر خود بلکه
برای هدفی ثانوی به کار می رود.

اقسام تمثيل

□ تمثيل تاريخي وسياسي

□ تمثيل آراء و عقايد

□ پارا پل يا مثل گوئي

اقسام تمثيل

□ ۱ گزومپلوم يا داستان- مثال

داستان هاي مخصوص کوتاهي که است
که در ادب مسيحي در مواعظ به کار
مي رود تا فورا ايده اي را به ذهن
متبادر کند .

تمثيل در ادب فارسي

□ **تمثيل در ادب فارسي جاي گاهي والا
دارد و قسمت عمده اي بسياري از
متون عرفاني ما تمثيل است .**

تمثيل در ادب فارسي

□ مولوي در غزليات به تمثيل توجه
نموده است

□ پروين اعتصامي به تمثيل توجه جدي
داشته است .

معما

□ شعري است که پس از تامل در آن به اسم کسی یا چیزی پی می‌بریم .

□ از قرن هشتم تا یازدهم در ایران رواج فوق العاده داشته است .

لغز یا جیستان

□ نوعی شعر است که در آن بدون این
که اسم چیزی را ببرند از اوصاف آن
سخن گویند تا خواننده به صرافت طبع
مقصود را دریابد .

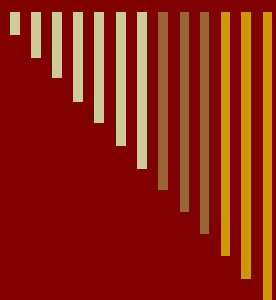
لغز يا جيستان

□ قالب آن بيشتر قصيده و قطعه است.

مثال : لغز شمع منو چهری

مقاله

- انشاي تقريبا کوتاهي به نثر است که از موضوع خاصي بحث مي کند و يا نقطه نظر معيني را شرح مي کند يا فکري را تبليغ مي کند .
- بيشتر خطاب به عموم است نه براي گروه خاص.

ادامه بحث مقاله :

■ دو نوع مقاله داریم : رسمي ، غير رسمي

■ در قرن شانزدهم فرانسيس بيکن آن را رواج داد

ادامه بحث مقاله :

- در جهان غرب مقالات جورج اورول ، ای ام فورستر و جیمز توریر
- در ایران هم از قدیم مقاله نویسی با عنوان رساله وجود داشته است .

قصیده

□ قالب رایج و مسلط شعر فارسی تا
پایان قرن ششم است.

□ اوج قصیده سرایی در قرن پنجم و
ششم است.

ساختمان قصیده

□ قصیده دارای 15 تا پنجاه ، شصت بیت است .

□ لحن و موضوع قصیده حماسی است و در آن از مدح و مفاخره و هجو و ذم مانند آن سخن می رود .

بخش هاي قصيده

- آغاز قصيده : تشبيب ، نسيب ، تغزل
- تخلص : يكي دو بيت كه مقدمه قصيده را به تنه اصلي مدح و غيره مربوط مي كند .

بخش های قصیده

- تنه اصلی قصیده : که معمولاً شاعر در آن به مدح و غیره می پردازد.
- پایان شعر یا شریطه : دعا برای ممدوح است .

زوال قصیده

- زوال قصیده در قرن ششم است
- شاعران این قرن به مرور به قالب غزل توجه می کنند .

زوال قصیده

□ غزل های این دوره در واقع تکامل
تغزل های قصاید است .

□ علت سقوط قصیده عدم ارتزاق شعرا
از طریق مدح ممدوح است .

مرگ قصیده

□ در قرن هفتم بعد از حمله مغول قصیده
جای خود را به غزل داد .

□ سعدی در اشعار خود بارها مرگ
قصیده را رسماً اعلام کرده است .

قصیده به نثر

□ در مواردی در لابلای متون نثر قصاید
منثوری در مدح دیده می شود که به
تقلید از شعر ساخته شده و ساختمان
قصیده از مدح و شریطه ، در آن
رعایت شده است .

غزل

□ غزل در قرن ششم با گرفت و در قرن
هفتم رسماً قصیده را عقب زد و به اوج
رسید .

□ معشوق جای ممدوح را می گیرد .

غزل

□ معشوق گاه زميني و زماني آسماني
است .

□ موضوع اصلي غزل بيان احساسات و
ذکر معشوق و شکایت از بخت و روز
گار است .

مثنوي

□ منسوب به مثنوي به معني دو تايي
است

□ دو مصراع هر بيت داراي قافيه يكسان
است.

□ قالب مثنوي براي داستان هاي منظوم
استفاده مي شود .

رباعي

- شعري است چهار مصراعي كه هر دو بيت آن مصرع است
- وزن مفعول مفاعيل مفاعيل فعل
- رباعيات جديد در مصراع سوم قافيه ندارد .

تقسيمات رباعي به لحاظ موضوع

- 1- رباعي عاشقانه : رودكي
- 2- رباعي صوفيانه : مولوي ، عطار
- 3- رباعي فلسفي : خيام

دوبيتي

□ دو بيت با وزن مفاعيلن مفاعيلن
فعولن است

□ بيشتر به لهجه محلي است

□ شعرا : بابا طاهر و فايز دشتاني

قطعه

- شعري است فاقد بيت مصرع
- داراي دو بيت يا بيشتر است
- بيشتر در بيان مطالب اخلاقي ،
تعليمي، مناظره ، نامه نگاري و غيره
است
- شعرا : ابن يمين ، پروين اعتصامي

مفرد

□ شعري است تك بيت و قالبی است كم استعمال

□ دو مصراع می تواند قافیه داشته باشد یا نداشته باشد

مفرد

□ در بیان نکات اخلاقي و ضرب المثل
به کار مي رود

مسمط

- اولین بار منوچهری ی به آن پرداخت
- مجموعه چند مصراع هم قافیه و يك مصراع كه قافیه مستقل دارد این شكل چند بار با قافیه های متفاوت تکرار می شود .

ترجیع بند

- غزل هاي است كه به وسيله يك بيت ثابت مصرع به هم مربوط شده باشد.
- از ترجيعات معروف ادب فارسي ترجيع بند هاتف اصفهاني است .

ترکیب بند

□ مانند ترجیع بند است جز این که بیت ترکیب متغیر است .

□ بعد از حمله مغول این اصطلاح متداول شده است و قبلا با عنوان ترجیع بند از آن یاد شده است .

□ شاعر : محتشم کاشانی

مستزاد

- در آخر مصاریع شعری عبارات کوتاهی نقل شود که از نظروزن یکسان و از نظر معنی متناسب و از نظر قافیه متناظر با آن قالب شعری است .
- اگر سمت راست غزل است قافیه نثر نیز طرح غزلی دارد .

تمام مطلع

□ شعري است که جميع مصاريع آن داراي قافيه مشترك باشد ، يعني تمام ابیات آن مصرع است .

□ شعرا : ابو علي دقاق نیشابوري (قدیم ترین) ، منوچهري ، سنایی ، مولانا و سعدی

مثنوي - غزل

□ شعري که از نظر قافیه مثنوي است ،
يعني هر بيت قافيه جدا گانه دارد اما
کل ابیات را ردیفی مشترک به هم
پیوسته و به شعر شکل غزلی داده
است .

□ مثنوي مولانا

ترجیع - غزل

□ شعری است که در آن ابیات قافیه
درونی دارد و در پایان هر بیت عبارتی
نسبتاً طولانی تکرار می شود که
نمی توان بدان ردیف گفت زیرا قبل از
آن قافیه نیست .

رباعي سه بيتي

□ در آثار برخي از صوفيه خاصه عين
القضات اشعاري به وزن رباعي ديده
مي شود كه داراي سه بيت است .

چهار پاره

- از قالب هاي جديد است كه مقارن رواج شعر نو به وجود آمد .
- دو بيتي هايي است كه با افتراق قافيه اتحاد معني دارد .
- شعرا : بهار ، نادر پور

قوالب شعر نو

- شعر نو از نظر قالب سه نوع است:
- نیمایی که به شعر آزاد معروف است .
- شاملویی که به آن شعر سپید گویند .
- شعر موج نو ،

شعر موج نو

□ فاقد وزن عروضي و حتي آهنگ و
موسيقي است زبان شعري به آن
آهنگ معنوي داده است.

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com